

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Διάλεξη 10

Ο Δέκατος Αιώνας (α' μισό): Λέων Σ' Σοφός (886-912) - Αλέξανδρος Α' (912-913) – Κων/νος Ζ' Πορφυρογέννητος 913-959 (Ρωμανός Α' Λεκαπηνός 920-944)

Νικόλαος Γ. Χαραλαμπόπουλος
Τμήμα Φιλολογίας

Σκοποί ενότητας

Βασικός σκοπός της δέκατης διάλεξης είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές με τα σημαντικότερα ιστορικά γεγονότα που συντελέστηκαν τον πρώτο μισό του δέκατου αιώνα επί της βασιλείας του Λέοντος Σ' Σοφού (886-912), του Αλέξανδρου Α' (912-913) και κυρίως του Κωνσταντίνου Ζ' Πορφυρογέννητου. 913-959.

Περιεχόμενα ενότητας

Δέκατος Αιώνας (α' μισό):

- Λέων Σ' Σοφός (886-912)
- Αλέξανδρος Α' (912-913)
- Κων/νος Ζ' Πορφυρογέννητος 913-959
- Ρωμανός Α' Λεκαπηνός 920-944

Περιγραφή μαθήματος

Η δέκατη διάλεξη εστιάζει στα σημαντικότερα γεγονότα που διαδραματίστηκαν στο πρώτο μισό του δέκατου αιώνα. Πιο συγκεκριμένα παρουσιάζονται οι εξελίξεις που σημειώθηκαν την εποχή εκείνη σε διοικητικό, νομοθετικό και πνευματικό επίπεδο. Το μάθημα επικεντρώνεται στο συγγραφικό και μεταρρυθμιστικό έργο του Κωνσταντίνου Ζ' Πορφυρογέννητου.

Δέκατος Αιώνας (α' μισό): Λέων Ζ' Σοφός (886-912)

- **886.** 30 Αύγουστου: Ανάρρηση στο θρόνο του Βυζαντίου των αδελφών Λέοντος και Αλεξάνδρου.
- Σεπτέμβριος: Ο Φώτιος καθαίρεται από τον Λέοντα και εξορίζεται στην Αρμενία όπου και πεθαίνει.
- **887-898.** Δημοσιεύονται τα Βασιλικά, συλλογή νόμων κανονικού, αστικού και δημοσίου δικαίου.
- **895.** Αντιβουλγαρική συμμαχία ανάμεσα στο Βυζάντιο και τους Ούγγρους.

Δέκατος Αιώνας (α' μισό): Λέων Σ' Σοφός (886-912)

- **896.** Ο στρατηγός Κατακαλών ηττάται από τους Βούλγαρους στο Βουλγαρόφυγον (κοντά στην Αδριανούπολη) – Σύναψη ταπεινωτικής ειρήνης.
- **900.** Δημιουργία θέματος Μεσοποταμίας.
- **901.** Ο Νικόλαος Μυστικός εκλέγεται πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως.

Δέκατος Αιώνας (α' μισό): Λέων C' Σοφός (886-912)

- **901.** Σαρακηνοί πειρατές καταστρέφουν τη Δημητριάδα.
- *1 Αυγούστου:* Οι Άραβες καταλαμβάνουν το Ταυρομένιο (σημ. Ταορμίνα)
- ολοκληρώνεται η κατάληψη της Σικελίας.
- **904.** *29 Ιουλίου:* Ισχυρός αραβικός - κυρίως πειρατικός - στόλος υπό το χριστιανό εξωμότη Λέοντα τον Τριπολίτη αγκυροβολεί έξω από τη Θεσσαλονίκη. Δύο μέρες αργότερα καταλαμβάνει την πόλη και 22.000 έως 30.000 κάτοικοι της πόλης αιχμαλωτίζονται και πωλούνται στη συνέχεια στα σκλαβοπάζαρα της Αφρικής.

Δέκατος Αιώνας (α' μισό): Λέων C' Σοφός (886-912)

- **907.** Ο πατριάρχης Νικόλαος Μυστικός απομακρύνεται από την πατριαρχία γιατί δεν συναινεί στην αναγνώριση του τέταρτου γάμου του αυτοκράτορα Λέοντος ΣΤ'. Αιφνιδιαστική εμφάνιση του Ρώσου ηγεμόνα Ολέγκ, επικεφαλή ισχυρού στόλου, μπροστά στα τείχη της Κωνσταντινούπολης αναγκάζει τη βυζαντινή κυβέρνηση να κατοχυρώσει την παρουσία Ρώσων εμπόρων στην πόλη.
- **908.** *15 Μαΐου:* Ο Κωνσταντίνος στέφεται από τον πατέρα του, Λέοντα, συναυτοκράτορας.

Δέκατος Αιώνας (α' μισό): Λέων Σ' Σοφός (886-912)

- **908.** *Οκτώβριος:* Ο λογοθέτης του δρόμου Ιμέριος επιτυγχάνει σημαντική νίκη στο Αιγαίο Πέλαγος εναντίον των Αράβων.
- **910.** *Καλοκαίρι:* Βυζαντινός στρατός καταλαμβάνει την Κύπρο. Έπειτα από λίγους μήνες η Κύπρος καταλαμβάνεται από τους Άραβες υπό τον αρνησίθρησκο Δαμιανό. Μετά από διαπραγματεύσεις ανάμεσα στους Άραβες και τους Βυζαντινούς επανέρχεται το καθεστώς ουδετερότητας στο νησί.
- **911.** Εκδίδεται από τον Λέοντα το *Επαρχικόν Βιβλίον*.
- **912.** *11 Μαΐου:* Πεθαίνει ο Λέων Σ' ο Σοφός.

Δέκατος Αιώνας (α' μισό): Αλέξανδρος Α' (912-913)

- **912.** *15 Μαΐου:* Ο αυτοκράτορας Αλέξανδρος και επίτροπος του ανήλικου Κωνσταντίνου Ζ' επαναφέρει στον πατριαρχικό θρόνο τον Νικόλαο Μυστικό.
- **913.** *6 Ιουνίου:* Πεθαίνει ο Αλέξανδρος.

Δέκατος Αιώνας (α' μισό): Κων/νος Ζ' Πορφυρογέννητος 913-959

- **913. 7 Ιουνίου:** Ο Κωνσταντίνος Ζ' ο Πορφυρογέννητος ανακηρύσσεται αυτοκράτορας του Βυζαντίου με ένα συμβούλιο αντιβασιλείας με επικεφαλής τον πατριάρχη Νικόλαο Μυστικό.
- Θα παραμείνει στο θρόνο μέχρι τις 17 Δεκεμβρίου του 920.
- **Αύγουστος:** Βουλγαρικά στρατεύματα υπό τον Συμεών φτάνουν μπροστά στα τείχη της Κωνσταντινούπολης την οποία αρχίζουν να πολιορκούν. Οι Βυζαντινοί αναγκάζονται να αναγνωρίσουν στο Βούλγαρο ηγεμόνα τον τίτλο «βασιλεύς της Βουλγαρίας».
- **Οκτώβριος:** Η βασιλομήτωρ Ζωή Καρβονοψίνα αναγορεύεται συμβασιλέας του ανήλικου γιου της Κωνσταντίνου.

Δέκατος Αιώνας (α' μισό): Κων/νος Ζ' Πορφυρογέννητος 913-959

- **914.** Οι Βούλγαροι καταλαμβάνουν και λεηλατούν την Αδριανούπολη.
- **917.** 20 Αυγούστου: Οι Βούλγαροι υπό τον Συμεών καταστρέφουν βυζαντινή στρατιά υπό τον Ρωμανό Λεκαπηνό στην περιοχή της Αγκιάλου του Εύξεινου Πόντου.
- **919.** 25 Μαρτίου: Ο δρουγγάριος του πλώιμου Ρωμανός Λεκαπηνός με αστραπιαία κίνηση επιβάλλει πραξικοπηματικά την παρουσία του στο βυζαντινό παλάτι.
- **Μάιος:** Ο νεαρός αυτοκράτορας Κωνσταντίνος Ζ' παντρεύεται την κόρη του Ρωμανού Λεκαπηνού.
- **24 Σεπτεμβρίου:** Ο Ρωμανός Λεκαπηνός ανακηρύσσεται καίσαρας.

Δέκατος Αιώνας (α' μισό): Κων/νος Ζ' Πορφυρογέννητος 913-959 Ρωμανός Α' Λεκαπηνός 920-944

- **920.** *Ιούλιος:* Εκκλησιαστική σύνοδος απαγορεύει το τέταρτο γάμο και επιτρέπει το τρίτο, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις.
- *20 Αυγούστου:* Η βασιλομήτωρ Ζωή απομακρύνεται από το θρόνο.
- *17 Δεκεμβρίου:* Συμβασιλεία Κωνσταντίνου Ζ' και Ρωμανού Α'.
- **921.** *20 Μαΐου:* Ο πρωτότοκος γιος του Ρωμανού, Χριστόφορος, στέφεται συναυτοκράτορας.
- **922.** Ο ναύαρχος Ιμέριος καταστρέφει το πειρατικό στόλο του Λέοντος Τριπολίτου κοντά στη Λήμνο.

Δέκατος Αιώνας (α' μισό): Κων/νος Ζ' Πορφυρογέννητος 913-959 Ρωμανός Α' Λεκαπηνός 920-944

- Δημοσιεύεται η *Περί Προτιμήσεως* Νεαρά η οποία στρέφεται εναντίον της μεγάλης ιδιοκτησίας (εναλλακτική χρονολογία το 928).
- **924.** Οι δύο άλλοι γιοι του Ρωμανού, Στέφανος και Κωνσταντίνος, αναγορεύονται συναυτοκράτορες λίγο μετά τις 25 Δεκεμβρίου.
- Νέα επιδρομή του Συμεών κατά της Κων/πόλεως. Ο Ρωμανός συνάπτει ειρήνη με τον Βούλγαρο ηγεμόνα (*Συνθήκη Κοσμιδίου*).
- **927.** 27 Μαΐου: Πεθαίνει ο Συμεών. Διάδοχός του ο Πέτρος.

Δέκατος Αιώνας (α' μισό): Κων/νος Ζ' Πορφυρογέννητος 913-959 Ρωμανός Α' Λεκαπηνός 920-944

- **928.** Απελευθερώνεται η Θεοδοσιούπολη.
- **933.** 2 Φεβρουαρίου: Ο νεώτερος γιος του Ρωμανού, Θεοφύλακτος, εκλέγεται πατριάρχης Κων/πόλεως σε ηλικία μόλις 19 ετών.
- **934.** Κυριεύεται το στρατηγικής σημασίας φρούριο της Μελιτηνής.
- **938.** Ο Κωνσταντίνος Ζ' Πορφυρογέννητος συγγράφει το *Περί της Βασιλείου Τάξεως*.

Δέκατος Αιώνας (α' μισό): Κων/νος Ζ' Πορφυρογέννητος 913-959 Ρωμανός Α' Λεκαπηνός 920-944

- **941.** Ο ηγεμόνας του Κιέβου Ιγκόρ επιτίθεται ανεπιτυχώς εναντίον της Κωνσταντινούπολης.
- **943.** Ο δομέστικος των σχολών στρατηγός Ιωάννης Κουρκούας απελευθερώνει πόλεις της Μεσοποταμίας - από την Έδεσσα (σημ. Ούρφα) επανακτά το Άγιον Μανδήλιον.
- **944.** 16 Δεκεμβρίου: Ο Ρωμανός Α' εκθρονίζεται από το γιο του Στέφανο Λεκαπηνό - θα πεθάνει στην εξορία (15 Ιουνίου 948).
- Ο Πορφυρογέννητος συγγράφει το *Περί Θεμάτων*.

Δέκατος Αιώνας (α' μισό): Κων/νος Ζ' Πορφυρογέννητος 913-959

- **945.** 27 Ιανουαρίου: Ο Κωνσταντίνος Ζ' εκθρονίζει και εξορίζει τους συναυτοκράτορες Στέφανο και Κωνσταντίνο Λεκαπηνούς, με την παρακίνηση της αυγούστας Ελένης, αδελφής των δύο Λεκαπηνών.
- **948.** Ο Ρωμανός Β' αναγορεύεται συναυτοκράτορας του πατέρα του, Κωνσταντίνου Ζ'.
- **949.** Ο δρουγγάριος του στόλου Κων/νος Γογγύλιος αποτυγχάνει να απελευθερώσει την Κρήτη
- **950.** Ανεγείρεται ο Ναός της Κοιμήσεως της Θεοτόκου στη Μονή του Οσίου Λουκά στη Βοιωτία.

Δέκατος Αιώνας (α' μισό): Κων/νος Ζ' Πορφυρογέννητος 913-959

- **951.** Το Βυζάντιο αποτυγχάνει να απελευθερώσει την αραβοκρατούμενη Σικελία.
- **955.** Ο Νικηφόρος Φωκάς αναλαμβάνει δομέστικος των σχολών. Στρατιωτικές μεταρρυθμίσεις
- **958.** Βυζαντινά στρατεύματα υπό τον Νικηφόρο Φωκά καταλαμβάνουν οχυρές θέσεις στα ανατολικά σύνορα.
- **959.** *10 Νοεμβρίου:* Πεθαίνει ο Κωνσταντίνος Ζ'. Τον διαδέχεται ο γιος του Ρωμανός Β'.

Τέλος Ενότητας

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Νικόλαος Γ. Χαραλαμπόπουλος, Τίτλος μαθήματος: «Βυζαντινή Ιστορία. Διάλεξη 10: Ο Δέκατος Αιώνας (α' μισό): Λέων Σ' Σοφός (886-912) - Αλέξανδρος Α' (912-913) - Κων/νος Ζ' Πορφυρογέννητος 913-959 (Ρωμανός Α' Λεκαπηνός 920-944)».

Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://eclass.upatras.gr/courses/LIT1873/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

